

Rechtva-

entenis van idom, maar eale „Goda- it prediken n een voor- hristus niet el wandelen e, maar de s baant ons

lijke kerk; traditie, de ling van het

bare kerk,

opsten grond

ring; Kant

mensch door

t van Kant

mensch ze

je van Kant

is een franje

neig ander

el het leven

kenden hou-

geling (maar

vroeg: Wat

beërven?

en zedelijk

zijn rechten

ad, zoo ver-

lost gegeven,

baaraan doet

ing (Beruht

dit is de

I, die, nadat

lôrtwandeld,

B. W.

KEN.

Ut.

n mijn varig

n vriend De

ekey bracht,

zijn Paasche

weken (as

iad gemaakt,

aan de Uni-

ander Csi-

akkelijk valt

van de na-

poren, meen-

ngen Alex-

heiding was

betrokkenen

enaamheden

ten en daar-

t mijne vor-

m. Toen ik

ik wel goed

ier van „De

ik. Daar men

il gelooven,

er met blij-

nij dubbel

voorzichtiger

e beoeneude

is, dien wij

est veel hob-

Onze herin-

raar van de

aan de nog

ende stad is

s aangename

elschap, dat

e Boedapest,

eleens Hon-

toegevoegd

niet de meest

et zeer hat-

het waarlijk

eid der Hoo-

aangenaam

(hoogst een-

dat hij be-

in het debat

ch, dat hij

ren was. Ik

beweer, dat

vaardoorende

n met onze

aan heldere

ouden, Prof.

was. Uit den

con men ook

leden meer.

deren waren, die zijn bezwaren deelden en met zijn bemerkingen medegingen. Herinner ik mij goed dan heeft Prof. Grosheide meer in het bijzonder met hem gesproken over zijn standpunt ten opzichte van de critiek en wat daarmede in verband staat in betrekking tot het Nieuwe Testament. Uit een en ander staat mij dit wel klaar voor den geest, dat Csiksz nader staat bij de Deutsche Theologie dan bij de Gereformeerde, gelijk die aan onze beide Hoogescholen wordt geleeraard. En daarom had ik liever gehad, dat Alexander Csiksz dan dat Alexander Csiksz ware benoemd geworden. Csiksz studeerde in Duitschland en met deze opmerking sla ik weer op het oude beeld. Het feit, dat zoovle Hongaarsche studenten in de gelegenheid werden gesteld om aan buitenlandsche Universiteiten te kunnen studeeren, heeft zijn zeer groote bezwaren medegebracht. Daardoor gist aan de Hoogeschool der Gereformeerde Kerk van Hongarije na, wat voor jaren in het buitenland geleeraard werd. Echter ditzelfde verschijnsel heeft ook reeds zijn goede vruchten afgeworpen. Door het feit, dat Hongaarsche studenten van oudsher ook in Nederland studeerden, zijn sommigen hunner ook nader in aanraking gekomen met onze groote mannen; hebben zij die leeren kennen, liefhebben en verstaan en hebben zij daardoor reeds hun invloed doen gelden op de Hongaarsche Gereformeerden. Deze laatste beweging wordt steeds krachtiger en moet nog immer krachtiger worden en deswege waag ik het om telkens weer in herhaling te vallen als ik er met allen nadruk op wijs, dat hij het meeste doet tot herleving van het Gereformeerde bewustzijn en het Gereformeerde leven in het thans zoo zwaar getroffen land, hij, zeg ik, die het meeste doet om te bevorderen, dat te Amsterdam en te Kampen Hongaarsche studenten kunnen studeeren. Door den regel zijn het die jongelui, die straks in aanmerking komen voor eene benoeming tot Hoogleeraar. Wij moeten daarmede nog mogelijk maken de uitwisseling van meerdere studenten en predikanten. Persoonlijke kennismaking wint het verre van die welke wordt verkregen door lectuur! Van wat onze menschen willen geven voor Hongarije moet het grootste deel vloeien in de kas van het comité, dat het mogelijk maakt aan Hongaarsche studenten om naar onze Hoogescholen te komen. Noch Duitschland, noch Schotland kunnen dat bieden wat de Gereformeerden van Hongarije het liefst zouden hebben en wat hen in het bijzonder, maar daardoor ook heel het volk, in zijn diepe ellende den meesten steun en de rijkste troost kan schenken.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Krachtverspilling?

Hoe echt en oprecht ook de anti-Rome-actie zij, waarvoor inzonderheid onze Hervormde broeders zich in den laatste tijd warm maken, kunnen wij de vraag niet onderdrukken of deze ijver even verstandig als vurig is.

Zijn er niet ernstiger en gevaarlijker vijanden, die ons dwingen onze sobere krachten te concentreeren in een andere richting?

Dr C. Lindeboom geeft in „N.-Holl. Kerkblad“ een verstandigen raad, die tot bezinning moge leiden.

Hypermetropie.

Sommige menschen lijden aan hypermetropie of verziendheid. Wat zich op grooten afstand bevindt, nemen zij duidelijk waar, maar het vlak nabije kunnen ze niet onderscheiden.

Deze kwaal is bekend.

Niet ieder weet echter, dat er ook een geestelijke hypermetropie schijnt te zijn. Een verschijnsel althans, dat er o zoo veel overeenkomst mee heeft en dat vooral voorkomt bij sommige hervormde predikanten.

Zoo werd j.l. Woensdag te Amsterdam, onder leiding van D.D. Bakker, Van Hoogenhuyze en De Vrijer een „Groot Protest-bijeenkomst“ gehouden. Waartegen het protest ging?

Tegen de godslasterlijke taal, die onlangs week aan week van een hervormden kansel in onze provincie werd gehoord?

Tegen den gruwel, dat mannen, die de godheid van Jezus Christus loochenen, als predikanten in de Hervormde Kerk worden gehandhaafd?

Allerminst. De bijeenkomst bedoelde, de „protestanten“ in tegeweer te brengen tegen... het Nijmeegsche gemeenteraadsbesluit tot subsidie-verleening aan de Roomsche Universiteit en het aangekondigde wetsvoorstel dat den priester ambtenaar van den burgerlijken stand wil maken.

Wat het laatste betreft — de publicatie geeft wel den indruk, als zou de Regeering een wetsvoorstel van deze strekking hebben aange-

kondigd, maar feit is, dat we hierbij te doen hebben met het voornemen van een der Roomsche Kamerleden.

En wat het Nijmeegsche besluit aangaat — men zou zoo zeggen, dat eerst wel eens diende onderzocht, of de subsidies, die van jaar tot jaar door den Amsterdamschen Gemeenteraad worden verleend, wel alle ten goede komen aan de geestelijke en zedelijke verheffing van onze stadsbevolking.

Ook rijst de vraag: indien voor een Roomsche universiteit geen gemeentegelden mogen worden beschikbaar gesteld, is het dan te rechtvaardigen, dat op 's rijks kosten een theologische faculteit wordt in stand gehouden, die, gelijk b.v. te Leiden, geheel in handen is van modernen? Zou het niet meer op den weg van confessionele predikanten liggen, daartegen een protest-bijeenkomst samen te roepen? Niet te Nijmegen, maar te Leiden worden jonge mannen gevormd, die straks optreden als predikanten in de Hervormde Kerk. Of er dan geen gevaar van „verrooeping van Nederland“ is?

Wij ontkennen het niet. Doch groter is het gevaar der algeheele ontkerstening van ons volk. Niet het minst, omdat in de Hervormde Kerk nog maar steeds vrijelijk propaganda mag worden gemaakt voor godverzaking en ongelooft.

Wie echter hypermetroop is, ziet dat niet. Het is ook zoo dichtbij.

B. W.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Nieuwe Kerkliederen.

Ten einde hetgeen in deze voorgesteld wordt, recht te beoordeelen, herinner ik eerst wat tot vermeerdering van onze kerkliederen drong. In Sprak hier een praktisch belang: de zoo beperkte keuze op de feestdagen; de deed zich gevoelen een diepere behoefte. De behoefte kwam op om in onze Kerken ook te zingen het Evangelie naar de Nieuw Testamentische openbaring, niet alleen dus het Evangelie der belofte en voorzegging, maar ook dat der vervulling. Hetgeen immers Prof. Lindeboom wel geklaagd heeft, dat de Heere Jezus bij dezen het arme zondaraars hart zoo streelend Naam, in ons zingen zoo zelden een plaats vindt, en wat De Kropveld eens geschreven heeft, dat de ergernis des Kruises in ons kerklied een Jood niet zou hinderen, dit behelst een droeve, ja aangrijpende aanklacht tegen het Gereform. kerkelijk leven, ook buiten onze Kerken, waarin in deze al ernstiger tijden wel mocht voorzien worden. En zou het onaandoenlijke op dit punt ook hierop wijzen, dat onder ons over het algemeen zoo weinig geestelijke kennis is aangaande den Goddelijken Persoon dien het hier in bijzonderen zin geldt?

Aan deze beide punten nu geloofst voldoet de nieuw voorgestelde bundel niet meer. Want te wordt o.n. hier gegeven wat niet zoozeer gevraagd werd, n.l. eenige gedeelten uit het Oude Testament. Maar immers heeft de Heere zelf tot bezinning van het Evangelie der Oude bedeeling een bepaald en afgesloten bundel geschonken. Moeten wij nu gaan oordeelen, dat die nog eenige aanvulling door ons behoeft? Mij dunkt, het ligt niet op onze weg om uit het O. Test. nog andere stukken bij onzen Psalmbundel te voegen. Uitzondering kan misschien gemaakt worden voor Hab. 3:17—19, oorspronkelijk ook voor tempelgebruik bestemd. Ook zou dit lied in de zware tijden die wij reeds hebben en die wij te wachten hebben, ons te stude konen.

De deputaten bieden ons ook enkele stukken uit het Nieuwe Test.: Luk. 2:14, 1 Cor. 15:16—20, 2 Cor. 13:13, Rom. 8:33—39, 1 Cor. 15:42 v.v., Ef. 1:3 v.v., Openb. 4, Openb. 5:9—12, Openb. 7:9—17. Deze keuze draagt m.i. een eenzijdig karakter. Uitgenomen Luk. 2:14, zijn het alle stukken die uiting zijn van het geloof op zijn hoogsten trap, het geloof in het volle bewustzijn van zijn rijk bezit.

Nu wordt deze keuze wel wat hierdoor verontschuldigd, dat men vooral wilde voorzien in de behoefte aan meer feestliederen. Maar toch althans voor het Kerstfeest was men, dacht me, niet enkel aan stukken als deze gebonden. Aan die door mij genoemde diepere behoefte wordt door de nu aangeboden stukken maar half voldaan. De behoefte in onzen zang aan den vollen toon van het Evangelie, zooals het onder het Nieuwe Test. tot den armen, schuldigen en verlegen zondaar zoo innemend, vertroostend en reddend uitgaat, wordt door deze stukken niet voldaan.

Immers daarvoor komen andere gedeelten beter aan de orde, als b.v. Joh. 3:16, Matt. 11:28, Matt. 5 (de zaligsprekingen); Joh. 6:35, 37; 1 Cor. 1:30, 31; 1 Tim. 1:15; 2 Cor. 5:19—21; 1 Joh. 2:1, 2; 4:9.

Worden alleen stukken genomen als die deputaten uit het N. T. voorlegden, zoo zal dit een verkeerden dunk over onze Kerken geven; doch wat nog erger is, weinig rekening zal worden gehouden met de praktische behoeften van den zoekende, die nog weinig van vinden weet. En zelfs de zogenaamd sterke kan niet, zoo zijn geloof een levend geloof is, buiten diezelfde, eenvoudige, uitlokkende, vertroostende Evangeliewoorden.

De rijkdom van Christus, komende tot het zondaraars hart in al zijn armoede, nood, en slingeren, en dat in zich zelf geenerlei kracht heeft, dit moet de groote aantrekkingskracht van het N. Test., echt Evan-

gelische lied zijn en moet niet in ons N. Test. lied spaarzaamlijk, maar overvloedig weerklinken. De blijde jubel van verlossing en vergeving in Christus' albetaalend bloed, moet met het N. Test. lied den beladen, troosteloozen zondaar in het hart gezongen worden. Want het is Zijn eigen Woord waarvan de H. Geest zich bedient. Maar dan moet het niet verschoven worden.

A. M. DIEHMANSE.

Ede, 7 Mei '23.

BOEKBESPREKING.

„Een zoon en zijn moeder“, door Jan Veltman.

Nijkerk. — G. F. Callenbach.

Dit werk is het tweede deel van den 26sten jaargang der „Christelijke Bibliotheek“. Het is een goed boek, dat goede gedachten en goede voornemens opwekt. De hoofdpersoon is Alard Weida, een veelszins uitnemend en godvruchtig karakter, maar soms ietwat eigenwijs; in hoofdstuk X komt hij wel op zijn onvooroordeel uit. Grada is een zeer sympathiek en krachtig persoon, een vrouw juist geschikt voor Alard. We kunnen het boek van harte aanbevelen; de prijs f2.40 ing., f3.15 geb., is niet laag, maar bij inkoop bij den geheelen jaargang aanmerkelijk minder.

J. D. WIELENGA.

CORRESPONDENTIE.

J. C. B. te 's-Gr. Eerst wanneer een schrijver over een bepaald onderwerp zijn laatste artikel heeft geplaatst, kunnen „Stemmen“ daaromtrent worden opgenomen. Zelfs mag worden verwacht, dat deze niet worden geschreven, vóór de schrijver heeft uitgesproken. Wij zonden uw stuk door. De betrokken medewerker antwoordde, dat in uw stuk dezelfde argumenten voorkomen als in een ander, waarop hij in dit nummer van bescheid dient.

Gez. J. V. te K. Waarom de inhoud van uw ingezonden stuk niet langs organisatorischen weg bekend gemaakt?

L. S. te 's-Gr. Met u noemen wij het door u beschreven geval treurig. Helaas scheelt het weinig of ieder kan op dit gebied doen wat goed is in zijn oogen.

J. t. B. te A. Ook een lid eener Geref. Kerk mag zich met een verzoek tot de Geref. Synode wenden,mits het niet een zaak zij, die eerst den kerkeraad, classis enz. had moeten passeren. Toch zij men met zulke verzoeken zuinig. De tijd eener Generale Synode is zeer duur en moet door de kerken betaald worden. Elke zittingsdag meer brengt hooge kosten met zich. Daarom legde men op den tijd der Synode geen beslag dan in gevallen van hooge noodzakelijkheid.

RED.

Herinnering. Bij den aanvang van elk half jaar wordt over het abonnementsgeld gedisponeerd. Onzen abonné's die gewoon zijn postwissel te zenden of te gireeren, wordt verzocht het abonnementsgeld voor den termijn 1 Juli—31 December ad f2.50 vóór 1 Juli a.s. te voldoen. Postrekening No 36000.

DE UITGEVERS.

Beleefd verzoek aan onze abonné's. Voorn in de zomermaanden komt het herhaaldelijk voor, dat ons adresveranderingen worden opgegeven, waarvan enkele weken later blijkt, dat zij slechts tijdelijk waren bedoeld.

Ten gerieve onzer administratie verzoeken wij beleefd, indien de verandering van tijdelijken aard is, (b.v. vacantie-adres) dit reeds dadelijk bij de opgave te vermelden.

DE UITGEVERS.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Katendrecht: Chr. Karssen te Hallum en D. de Wit te Berlikum.

Kommerzijl: Z. Hoek te Zonnemaire en J. H. Donner Jr., cand. te Goes.

Beroepen te:

Anjum: E. v. d. Laan te Utrum.
Bergum: J. H. Kuiper te Winsum (Fr.).
Dedensvaart: D. Steenhuis te Loppersum.
Grupekerke (Z.): W. M. te Cointre te Woubrugge.
Huizen (N.-H.): J. E. Vonckenberg te Amersfoort.
Kollumerpomp: P. van der Spek, cand. te Voorburg.
Kommerzijl: Z. Hoek te Zonnemaire.
Middelburg: J. Voerman te Warns.
Nederhorst den Berg: E. Douma, cand. te Den Haag.
Opelinde-Noeg: P. van der Spek, cand. te Voorburg.

Aangenomen naar:

Nijmirdum: S. P. Vermeer, cand. te Haarlem.
Arum, Engerum en de Exjoermond: S. P. Vermeer, cand. te Haarlem.

Bedankt voor:

Hazerwoude: J. Ubels te Varsseveld.
Schippluizen: U. Buwalda te Oude-Batjil.
Westergeest: P. de Jong te Schoonebeek.

Onder de betere
fabrikaten
behoort

HET HOFBERG-ORGEL

- door zijn hooge
muzikale eigenschappen
tot den eersten rang.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
:- Rosestraat 42a - Rotterdam :-